

مدیریت قانونی جهت جلوگیری از جرائم تروریستی و از ارتکاب آن‌ها در استان

سیستان و بلوچستان

محسن فاتح^۱، محمدحسین پوریانی^۲

۱- کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد نراق

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نراق

چکیده

مرزها و مناطق مرزی از جمله فضاهای جغرافیایی هستند که از اهمیت و جایگاه برجسته‌ای جهت برقراری نظم و امنیت ملی برخوردار می‌باشند، زیرا مرزها و مناطق مرزی نقطه ورودی ناامنی و مسائل مرتبط به آن به فضای درونی کشورها هستند. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی تحلیلی است که به بررسی جایگاه یک مدیریت قانونی جهت جلوگیری از جرائم تروریستی و از ارتکاب آن‌ها در استان سیستان و بلوچستان می‌پردازد. نتایج این مطالعه نشان داد که جرائم تروریستی در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان در قالب مؤلفه‌ها و معیارهای عینی شامل: اعمال خشونت‌بار و خطرناک علیه حیات انسان و نقض حقوق دولت‌ها، ترساندن و مجبور ساختن مردم و دولت از طریق قتل و آدم‌کشی؛ و معیارهای ذهنی شامل: گسترش ترور و خشونت باهدف ناامنی، ایجاد اختلاف و تنش‌های قومی و مذهبی، ایجاد شوک اجتماعی و احساس ناامنی، بی‌اعتماد کردن مردم به حاکمیت، انتقام و اقدام تلافی‌جویانه علیه حاکمیت در قبال اجرای احکام قضایی اعدام و گسترش اختلاف و تضادهای مذهبی و ایدئولوژیکی و ترویج مواضع عقیدتی افراطی که با توجه به جایگاه پیشگیری وضعی و اجتماعی می‌توان به کاهش جرائم در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان کمک شایانی نمود. پژوهش حاضر در پاسخگویی به موارد فوق بر این نظر است که مؤلفه‌ها و اقدامات تروریستی در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان شامل مؤلفه‌های عینی و ذهنی و مهم‌ترین علل وقوع جرائم تروریستی در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان، مسائل مذهبی و قومیتی همراه با ایجاد تنش‌های قومی- مذهبی با حمایت کشورهای متخاصم بوده و از مهم‌ترین راه‌های پیشگیری جرائم تروریستی در مناطق مرزی می‌توان به انسداد کامل و فیزیکی مرز، ایجاد وحدت و پرهیز از تفرقه گرایی، استفاده از پتانسیل‌های اقتصادی و توجه ویژه به جلب مشارکت‌های مردمی در مقوله بومی‌سازی امنیت اشاره نمود.

واژگان کلیدی: محاربه، جرایم علیه امنیت، اسلام

امروزه جرائم سازمان‌یافته تروریستی ضمن گسترش خشونت و تهدید امنیت، بسیاری از ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جوامع بشری را تحت‌الشعاع خود قرار داده‌اند. تروریسم در هزاره کنونی، نه تنها کشتار و اشاعه رعب و وحشت را در پی دارد، بلکه ابعاد جدید آن فرهنگ‌ست‌ها و باورهای مذهبی و فرهنگی این ملل را نیز مورد حمله قرار داده‌اند. از این‌رو، تهدیدات تروریستی در دهه‌های اخیر به‌صورت جرمی سازمان‌یافته و فراگیر مطرح‌شده و ساختارهای حقوقی جدیدی را وارد ادبیات مبارزه با تروریسم کرده‌اند. این راهبردهای جدید تحولات عمیق و جدیدی را در انگاره‌های حقوقی، ابزار مقابله با تروریسم و حتی زمان واکنش به تهدیدات تروریستی ایجاد کرده‌اند. پس از حملات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، دولت‌ها اقدامات تروریستی را به‌مثابه جنگ دانسته و برای خود حق دفاع مشروع قائل شدند. بدین ترتیب، حوادث تروریستی ۱۱ سپتامبر ضمن گسترش دکت‌ترین دفاع پیشدستانه یا «بازدارندگی پیشگیرانه» (کگلی و رایمون^۱، ۲۰۰۵)، تأثیر بسزایی را در تغییر رویکردهای مواجهه با تروریسم در نظام‌های حقوقی بر جای گذاشته و رویکرد پیشگیری‌کننده کیفری را با شتاب بیشتری ارائه کردند. از این‌رو، در کنار ابزارهای قهری و پاسخ‌های کیفری به تروریسم که اغلب معطوف به زمان پس از ارتکاب حملات تروریستی هستند، تمهیدات نوظهوری در مهار تروریسم مورد توجه قرار گرفتند که زمان پیش از ارتکاب جرائم تروریستی را مورد هدف قرار می‌دادند تا با پیش‌دستی از وقوع حملات تروریستی جلوگیری کرده و تهدیدات و آسیب‌های احتمالی را در مراحل اولیه خنثی کنند.

پیش‌دستی «preemption» در «فرهنگ لغت دانشگاهی مریام وبستر» به عنوان جلوگیری از وقوع، پیشگیری از رخ دادن و متوقف کردن تعریف شده است (بن^۲، ۲۰۰۳). «فرهنگ آکسفورد» اصطلاح پیش‌دستی را به عنوان جلوگیری از چیزی از قبل یا پیشی گرفتن تعریف می‌کند. در این راهبرد، «prevention» یعنی پیشگیری از حمله به عنوان هدف اصلی مطرح می‌شود (ادهیامبو و همکاران^۳، ۲۰۱۲). این راهبرد، مداخلات دولت قبل از وقوع تهدید را ضروری می‌داند؛ یعنی تغییر در تأکید دولت از حالت واکنشی و تنبیهی که پس از آسیب مداخله می‌کند، به حالت پیشگیرانه که در آن دولت به دنبال مداخله قبل از آسیب است (تولیچ^۴، ۲۰۱۲). برخی پژوهشگران مانند «گیس ون‌برانش و کندی» این پارادایم جدید را «یک شکل کلی پیشگیری علیه تمامی احتمالات» می‌نامند. در اصل، پارادایم مزبور مبتنی بر پیش‌دستی و عدم اطمینان است که محدودیت‌های اجباری و قهری را بر اساس آنچه پیش‌بینی می‌شود ممکن است در آینده اتفاق بیفتد مجاز می‌کند (دانکین^۵، ۲۰۱۱). بسیاری از محققان بر این باورند راهبرد پیش‌دستی از طریق حفاظت از آماج و اهداف بالقوه در مقایسه با دیگر رویکردها، منافع اجتماعی بیشتری خواهد داشت (ارک و سندلر^۶، ۲۰۰۵).

¹ Raymond & Kegley

² Bunn

³ Odhiambo et al

⁴ Tulich

⁵ Donkin

⁶ Arce & Sandeler

همچنین امروزه «سیاست پیشگیری» به‌مثابه یک وظیفه قانونی برای بخش دولتی شده و استراتژی‌های جدید پیشگیری محور جهت نیل به امنیت ملی مطرح‌شده‌اند (کوراوشی، ۲۰۱۸). در این رهگذر «روش‌ها و شیوه‌های پیشگیرانه» شامل اقدامات قهرآمیزی هستند که توسط دولت بر افراد مظنون به تهدیدات تروریستی تحمیل می‌شوند (بویس، ۲۰۱۵). تحت این مدل اتخاذ هرگونه سازوکار تنبیهی و قهری قبل از ظهور هر اقدام تروریستی حتی در صورت عدم اطمینان یا قریب‌الوقوع بودن خطر مجاز و قانونی است. در رویکرد مزبور «منطق پیشگیری» بر ملاحظات دیگر شامل نیاز به موثق بودن مدارک اولویت دارد (برونتی، ۲۰۰۸). درواقع، در خصوص جرائم تروریستی به دلیل ارجحیت مصالح امنیت ملی، تدابیر پیشگیرانه گاه متناقض با اصول اولیه حقوقی مانند اصل برائت هستند (فروغی و همکاران، ۱۳۹۵). از این‌رو، با اتخاذ تدابیر پیشگیرانه نسبت به افراد مظنون، محدود کردن دخالت فرد در فعالیت‌های مرتبط با تروریسم جنبه قانونی پیدا کرده و بدین ترتیب ضرورت پیش‌دستی بر آماج خطرناک و مظنون متجلی می‌شود؛ بنابراین، رهیافت‌های جدید دارای دو رکن اساسی «پیش‌دستی و پیشگیری» هستند و نگارنده از واژه رویکرد پیشگیرانه در کنترل تروریسم استفاده کرده است تا دربرگیرنده تمامی تدابیر پیش‌دستانه و تمهیدات پیشگیرانه در مهار تروریسم باشد. با توجه به آثار حملات تروریستی، تهدید فوری و کمتر فوری که بر مبنای حقوق بین‌الملل در توجیه دفاع پیش‌دستانه و پیشگیرانه بکار می‌روند در وضعیتی مشابه برای اقدام قرار می‌گیرند. از این‌رو، این امکان وجود دارد اقدامی که به پیشگیرانه تعبیر می‌شود در اقدامات پیش‌دستانه مدنظر قرار گیرد. در این نوشتار تعبیر اقدام پیشگیرانه در توصیف اقدامات پیش‌دستانه و پیشگیرانه به عنوان توصیفی مناسب ارزیابی می‌شود. پارادایم پیشگیرانه با ابتناء بر این رهیافت شکل می‌گیرد که نظام عدالت کیفری که رسالت خود را پس از وقوع حملات و آسیب‌های تروریستی آغاز کرده و پاسخ‌های کیفری و مجازات را بر مرتکبین این حملات، آن هم در صورت شناسایی و دستگیری اعمال می‌کند، کارآمدی لازم را برای کنترل و مهار تروریسم نداشته و به رهیافت‌های جدیدی که با رویکردی آینده‌نگر مراحل پیش از ارتکاب جرائم تروریستی را دربر گیرند نیازمند است. بدین ترتیب، به‌منظور محافظت از مردم در برابر خطر تروریسم و نیز جلوگیری یا محدود کردن مشارکت افراد در فعالیت‌های مرتبط با تروریسم، سازوکارهای محدودکننده‌ای به مظنونین تروریستی تحمیل می‌شوند که رویکردی پیشگیرانه یا آینده‌نگر داشته و ناظر بر مراحل پیش از وقوع حملات تروریستی هستند. علی‌رغم چنین تغییراتی در رهیافت‌های کنترل تروریسم، در ادبیات حقوقی کشور توجه چندانی به این رویکردهای جدید نشده و پی‌جویی چنین تمهیدات جدیدی در ادبیات مبارزه با تروریسم داخلی به شدت مغفول مانده است. این در حالی است که کشور ما بارها آماج حملات تروریستی واقع‌شده و آسیب‌های جبران‌ناپذیری را بر اثر اقدامات خصمانه تروریستی متحمل شده است. با نگاهی به سیستم تقنینی کشور آشکار می‌شود که نظم کنونی حقوق کیفری نسبت به پدیده تروریسم، رویه‌ای سنتی و واکنش محور را اتخاذ کرده و اغلب قوانین معطوف به زمان پس از ارتکاب جرائم تروریستی بوده و پارادایم جدید مواجهه با تروریسم و تمهیدات پیشگیرانه قبل از وقوع حملات تروریستی جایگاه چندانی در این نظام حقوقی ندارند. از این‌رو، همگرایی ادبیات پژوهشی و سیاست جنایی داخلی با راهبردهای جدید کنترل تروریسم که مراحل پیش از فعلیت یافتن تهدیدات تروریستی را مورد تأکید قرار می‌دهند ضروری به نظر می‌رسد. بدین ترتیب، پرسش اساسی این نوشتار این است که «در راستای کنترل اقدامات تروریستی در مرحله پیش از وقوع تهدیدات تروریستی، چه تمهیدات پیش‌نگرانه‌ای در نظام‌های حقوقی پیش‌بینی شده‌اند؟» بنابراین، هدف این پژوهش آن است که با توجه به آموزه‌های

جدید به بررسی سازوکارهای مدیریتی قانونی جهت جلوگیری از جرائم تروریستی و از ارتکاب آن‌ها در استان سیستان و بلوچستان بپردازد.

۲- روش تحقیق

روش بررسی مورد استفاده در این مطالعه توصیفی است که با تحلیل محتوای برخی از منابع مرتبط با موضوع تحقیق از طریق جستجو در اسناد کتابخانه‌ای و پایگاه‌های اینترنتی به دست آمده است.

۳- نتایج

پیشگیری از ارتکاب جرائم تروریستی در استان سیستان و بلوچستان موارد پیشگیری از جرائم تروریستی در این تحقیق به دو نوع، وضعی و اجتماعی تقسیم می‌شوند.

-پیشگیری وضعی

ارائه‌دهندگان نظریه پیشگیری وضعی یا پیشگیری موقعیت مدار معتقدند: که هدف از این پیشگیری، از بین بردن عوامل خطر جرم است.

رژ پیکا: پیشگیری وضعی را این گونه توصیف می‌کند «پیشگیری وضعی عبارت است از اقدام به محدود کردن فرصت‌های ارتکاب جرم یا مشکل کردن تحقق این فرصت‌ها برای مجرمان بالقوه راه‌های پیشگیری وضعی از جرائم تروریستی در شهرستان مرزی سراوان عبارت‌اند از:

-انسداد فیزیکی

یکی از راه‌های پیشگیری از جرائم تروریستی، انسداد فیزیکی مرزها است که باید دولت با تصویب بودجه لازم جهت انسداد مرزها که به بهانه کمبود بودجه تاکنون به سرانجام نرسیده است، در اقدامی هماهنگ از سوی دولت و مجلس، با عزمی راسخ و با جدیت تمام پیگیری و به مرحله اجرا درآید. امروزه انسداد فیزیکی مرز، در استان مرزی سیستان و بلوچستان توسط سیم‌خاردار و در بعضی مناطق به وسیله حفر کانال (مرز کشتگان) احداث شده و در برخی از نقاط مرزی هیچ انسداد و مانعی به‌ویژه در کوهستان‌ها وجود ندارد. انسداد فیزیکی (مستقیم) می‌تواند به وسیله سیم‌خاردار، کانال، دیوار و... به وجود آید. تمام مرزهای این استان باید توسط سیم‌خاردار محصور شود و در نقاط کوهستانی صعب‌العبور نیز با احداث برجک پوشش داده شود (نعمتی و همکاران، ۱۳۹۸).

-سیم‌خاردار

در انسداد به وسیله سیم‌خاردار، نصب و برقراری آن مهم است نصب سیم‌خاردارها نباید به صورت دکوری باشد و دارای چندلایه، میله‌های محکم و عرض و ارتفاع قابل قبول باشد. در مناطق کوهستانی به‌طوری نصب شود که در

⁷ Qurashi

⁸ Boyce

⁹ Bronnitt

ارتفاع باشد نه در کوهپایه که اشرار و تروریست‌ها بر روی سیم‌خاردار مسلط بوده و ارتفاع را برای خود سنگری محسوب کنند و مواقعی که پلیس جهت کنترل موانع و سیم‌خاردار حاضر می‌شود بدون اینکه مهاجم را مشاهده کند آسیب ببیند؛ مانند سیم‌خاردار نصب‌شده در مسیر جاده مرزی کوهک به طرف میل مرزی ۱۶۷- که علاوه بر این که سیم‌خاردار استحکام ندارد در پای کوه نصب‌شده و ارتفاعات واقع در کشور مقابل بر روی سیم‌خاردار مسلط است. تروریست‌ها بارها توانسته‌اند بدون اینکه وارد کشور ما شوند به طرف پلیس مرزبانی تیراندازی نمایند و در این نقاط، مرزبانان را به شهادت برسانند. نمونه آن، حمله تروریستی به مرزبانان پاسگاه مرزی میل ۱۶۳ است، در آن واقعه تروریستی، هنگام غروب مرزبانان جهت کنترل سیم‌خاردار با موتورسیکلت اعزام که مشاهده می‌گردد اشرار سیم‌خاردار را پاره نموده‌اند. وقتی به سمت پارگی سیم‌خاردار، نزدیک می‌گردند در کشتارگاه گروهک قرار می‌گیرند و به علت نصب غیر کارشناسی و فاقد استحکام موانع، به هیچ وجه قادر به خروج از کشتارگاه دشمن نمی‌شوند. لذا می‌طلبند نصب و احداث موانع فیزیکی نیز کارشناسی شده، صورت پذیرد.

-احداث کانال

یکی دیگر از موانع، احداث کانال است که در مناطقی همچون کشتگان به چشم می‌خورد که دارای معایب و محاسنی است.

-محاسن: حفر کانال سریع و کم‌هزینه است که می‌تواند مدتی از تردد جلوگیری کند.

-معایب

با توجه به باریدن باران در فصول سال و ایجاد سیلاب، کانال‌ها به راحتی تخریب می‌شوند و متجاوزین تا حضور نیروهای مهندسی و مرمت کانال، به راحتی وارد کشور می‌شوند. در بعضی موارد اشرار و معاندین از آن کانال‌ها، به عنوان سنگر استفاده می‌کنند و در شب متجاوزین پیاده، به راحتی از مانع عبور می‌کنند.

-احداث کانال از موانع دائمی نیست و در مناطق کوهستانی کاربرد ندارد.

- انسداد فیزیکی (غیرمستقیم) اقداماتی که غیرمستقیم در انسداد مرزها مؤثر هستند عبارت‌اند از:

-احداث برجک‌ها

یکی از راه‌های غیرمستقیم در انسداد مرز، احداث برجک‌ها است که جهت کنترل مرزها، حضور مستقیم نیروها در کنار مرز، ایجاد ناامن نمودن عبور و مرور متجاوزین و همچنین کنترل سیم‌خاردارهای نصب‌شده کاربرد دارد. مزایای این برجک‌ها عبارت است از:

۱- باعث حضور مستقیم نیروها در صفر مرز، ایجاد ناامن نمودن عبور و مرور متجاوزین و همچنین کنترل سیم‌خاردارهای قابل‌رؤیت، احداث می‌گردد.

۲-برجک‌ها نزدیک‌ترین فاصله تا مرز را دارند و اولین مکان‌های درگیر با متجاوزین می‌باشند تا از سرعت دشمن به داخل کشور تا حضور نیروهای نظامی جلوگیری گردد.

۳- احداث برجک‌ها در حواشی مرز، از تجمع نیروها در پاسگاه‌های مرزی می‌کاهد؛ یعنی اینکه همه نیروها و تجهیزات در یکجا نیست و در صورت حمله تروریست‌ها، برجک‌های خارج از پاسگاه‌ها می‌توانند محاصره پاسگاه را بشکنند و تنفسی برای مقر باشند که این خود احساس ریسک و خطر دشمن را بالا می‌برد.

- احداث جاده‌های مرزی

یکی دیگر از راه‌های که می‌تواند به انسداد فیزیکی مرز کمک کند، احداث جاده‌های مرزی در نقاط صفر مرزی است. احداث جاده در نزدیکی موانع نصب‌شده در مرز بین دو کشور، دارای محاسنی است که عبارت‌اند از:

الف) در جابجایی نیروها هنگام اعزام به مأموریت کمک می‌کند تا مدت کمتری نیروها در مسیر عبور و مرور باشند و امکان تهدیدات متصوره کاهش می‌یابد.

ب) جاده‌های احداث‌شده، باعث کاهش خسارت به خودروهای مرزبانان می‌شود و با توجه به کمبود امکانات در حاشیه مرز، در اعزام به مأموریت‌ها خللی به وجود نمی‌آید (با داشتن وسایل نقلیه سالم و با گشت زنی مداوم، امکان ورود اشرار به منطقه کاهش می‌یابد).

ج) به وجود آمدن هر جاده در نقاط صفر مرزی، موجب ناامن شدن منطقه برای اشرار و گروهک‌ها معاند می‌گردد. لذا از اقدامات تروریستی آن‌ها کاسته می‌شود.

د) در صورت درگیری مرزبانان با متجاوزین مرزی، نیروهای کمکی سریع‌تر به محل درگیری حضور می‌یابند و سلاح، مهمات، کمک‌های لجستیکی، در مدت کمتری به نیروها می‌رسد. از تلفات احتمالی می‌کاهد، دشمن را دچار اضطراب و سردرگمی بیشتری می‌کند، در بازگشت نیز برای انتقال مجروحین و مصدومین جهت انتقال به مراکز درمانی کمک وافری به کاهش تلفات جانی می‌نماید.

خ) با احداث جاده‌های آسفالت، گروهک‌ها کمتر از تله‌های انفجاری استفاده می‌کنند و در صورت نصب تله به‌وقت بیشتری نیاز دارند، علاوه بر آن در صورت نصب، مرزبانان و راننده خودروها دید بیشتری بر سطح جاده داشته و به‌محض مشاهده کندگی سطح جاده، هوشیاری خود را حفظ نموده و امکان گرفتار شدن در تله انفجاری کاهش می‌یابد (قاسم‌زاده بجندی و همکاران، ۱۳۹۶).

- مبارزه با قاچاق

- مبارزه با قاچاق مواد مخدر

از آنجا که گروهک‌های تروریستی از ارتش و قوای دولتی قدرتمندی برخوردار نیستند و مثل دولت‌های مرکزی درآمدی از فروش نفت و سایر منابع ندارند برای هزینه‌های مالی گروهک خود، نیاز به کمک‌های مالی دارند تا بتوانند نیروهای لازم را برای اقدامات تروریستی اجیر نمایند. از طرفی سرکردگان آن‌ها برای اداره امور دست به اعمال غیرانسانی مانند تجارت غیرقانونی مواد مخدر می‌زنند که درآمد هنگفتی برای آن‌ها دارد. افراد این گروه‌ها با هدایت

کاروان‌های مواد از آن سوی مرز به داخل کشور، علاوه بر سود سرشار، اهداف دیگری را دنبال می‌کنند که عبارت‌اند از:

الف) با ورود به داخل کشور و مراد به عناصر فریب خورده داخلی، اطلاعات لازم در خصوص وضعیت منطقه، نیروهای نظامی و امنیتی را بدون هیچ خطری بدون واسطه دریافت نموده، به راحتی در اختیار سران گروهک خود، یا در اختیار پایگاه‌های نظامی و سازمان‌های جاسوسی خارجی قرار می‌دهند و در عوض آن برای تأمین مالی گروه خود، مبالغی را دریافت می‌کنند. این افراد در لباس قاچاقچیان مواد مخدر وارد مرز می‌شوند و با توجه به اینکه آموزش‌های نظامی فراگرفته‌اند با مأمورین مرزبانی درگیر شده و اهداف شوم اولیه خود را که شهید نمودن نیروهای نظامی است دنبال می‌کنند و اگر دستگیر شدند خود را به عنوان قاچاقچی معرفی می‌کنند تا هویت اصلی آن‌ها برملا نگردد. اگر وارد کشور شدند با عوامل داخلی منحرف در حواشی مرز هماهنگ شده و اقدام به عضوگیری، جهت کسب خبر، برای ضربه زدن به نیروهای امنیتی را دنبال می‌کنند برخی از آن عناصر فریب خورده داخلی به خاطر منافع شخصی و مادی با افراد گروهک همکاری می‌نمایند و برای آن‌ها اقدام به جاسوسی می‌نمایند. پس از جمع‌آوری اطلاعات، در فرصت مناسب به پرسنل خدوم و بی‌گناه که جهت برقراری امنیت مرزها به آن دیار رفته‌اند به صورت ناجوانمردانه و غافلگیرانه حمله ور شده و آن‌ها را به شهادت می‌رسانند که در این راستا کشورهای منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای از این گروهک‌ها حمایت مالی، نظامی و اطلاعاتی می‌کنند تا کشور ایران که مخالف سیاست‌های آن‌ها در جهان است را در این خطه تحت فشار قرار دهند؛ که می‌طلبید حکومت جمهوری اسلامی ایران با این سوداگران مرگ به طور قاطع برخورد ایزایی نموده، در صورت مشاهده مرز آن‌ها را قلع و قمع نماید تا علاوه بر اینکه به منافع مالی و اطلاعاتی گروهک‌ها ضربه وارد می‌شود جوانان این مرز و بوم که سرمایه‌های مهم این کشور هستند در معرض اعتیاد قرار نگیرند و جامعه ایرانی دچار بحران اجتماعی نگردد.

ب) بعضی از قاچاقچیان اگر خود نیز در تشکیلات گروهک نباشند در بعضی مواقع، افراد گروهک را به علت داشتن تسلط وافر بر منطقه جغرافیایی، تحت عنوان راه بلد و راهنما، با گرفتن مبالغ هنگفت، در ورود به کشور از مسیرهای مطمئنی که قبلاً آزموده‌اند، یاری می‌نمایند؛ و در بعضی از موارد نیز به علت ترس و تهدید از طرف عوامل گروهک، در آن سوی مرز، همکاری لازم را دارند (سپاهی، ۱۳۹۶).

-مبارزه با قاچاق سوخت

با توجه به اینکه کشور ایران یکی از غنی‌ترین کشورهای دنیا در زمینه نفت است و قیمت فرآورده‌های نفتی اعم از : گازوئیل و بنزین نسبت به کشور مجاور (پاکستان) ارزان تر است. کشور همجوار آن شهرستان یعنی پاکستان فاقد آن فرآورده‌های نفتی است و اغلب مردم آن کشور کشاورز بوده و جهت استخراج آبهای زیر زمینی نیاز به سوخت از نوع گازوئیل دارند. همچنین سوخت قاچاق شده، جهت حمل و نقل در آن کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. این فرآورده‌ها نیز از طریق پاکستان به کشورهای آسیای جنوب شرقی از جمله هند منتقل می‌گردد. قاچاق سوخت از نوع گازوئیل در استان سیستان و بلوچستان، بخصوص شهرستان مرزی سراوان موجب شده بیشتر مردم منطقه به این شغل کاذب روی آورده، در تحقیقات میدانی مشخص گردید از دیگر نقاط استان و حتی مردم دیگر نقاط کشور به این کار روی آورده و فعالیت می‌نمایند. قاچاق سوخت به این شهرستان به علت وجود دزد راه‌هایی که در نهایت

به کشور پاکستان منتهی می‌گردد و نبود انسداد فیزیکی کامل اعم از: سیم‌خاردار و دیوار، از دیگر نقاط استان بیشتر است، مردم منطقه نسبت به وسع خویش با وسایلی اعم از: خودروهای سبک، سنگین، موتورسیکلت، با حیوان و بعضی از افراد در مناطقی که ایست و بازرسی قرار دارد با کول گرفتن گالنهایی ۶۰ لیتری دور از چشم مأمورین، از پشت ایست بازرسی در آمد کسب می‌کنند.

سوخت گازوئیل از نقاط مرکزی کشور با قیمت ارزان به این شهرستان سرازیر می‌گردد و وقتی وارد بلوچستان می‌گردد در هر شهر تا شهر مرزی سراوان و در نزدیکی مرز هر روستا تا روستای بعدی که به مرز منتهی می‌گردد قیمتی دارد که واسطه‌های قاچاقچی قیمت آن را مشخص می‌نمایند. در نقاط صفر مرز به صورت کاروانی با اعزام راه بلد از نقاطی که مأمور مرزبانی حضور کمتری دارد و انسداد فیزیکی ندارد از طولانی بودن مرز استفاده نموده و وارد کشور پاکستان می‌شوند. در آن طرف مرز با توجه به اینکه در بعضی مناطق تانکرهای خرید سوخت قابل مشاهده است سوخت را فروخته و پول آن را به صورت نقد و در بیشتر موارد حواله دریافت می‌نمایند و سپس آن حواله‌ها را به فرد امین در داخل کشور داده و اسکناس رواج در کشور را دریافت می‌نمایند (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۸).

—راهکارهای مبارزه با قاچاق سوخت

۱- انسداد کامل مرز: کلیه نقاط مرز مسدود گردد تا قاچاقچیان با هیچ شیوه دیگری موفق به قاچاق سوخت نشوند. اجرایی کردن این راهکار مشکلاتی را برای مرزنشینان حاشیه مرز بوجود می‌آورد که عبارت‌اند از:

مرزنشینهایی که با آن سوی مرز رابطه نسبی و سسبی دارند با مشکل رو برو می‌گردند.

مرزنشینهای در عمق نوار مرز که با توجه به نبود امکانات و شغل مناسب، قادر به تأمین نیازهای مالی خویش نبوده و از قاچاق سوخت امرار معاش می‌نمایند مشکل بعدی است.

حال اگر بخواهیم مرز را به طور کامل مسدود نماییم و مشکلات مرزنشینان حاشیه مرز را نیز مد نظر داشته باشیم. می‌توان اقدامات ذیل را عملی نمود: با احداث معبرهای عمومی یا همان بازارچه‌های مرزی، مرزنشینان ایرانی در عمق ۶۰ کیلومتر که در آن سوی مرز رفت و آمد دارند، با کنترل ورود و خروج، بتوانند روزانه با فروش یک عدد ۶۰ لیتری گازوئیل، در آن سوی مرز، علاوه بر کسب درآمد با اقوام خود نیز دیدار نمایند تا علاوه بر مهاجرت آن‌ها به شهرهای کوچکتر، به عنوان مانعی در جلوی بیگانه و دشمن باشند و با قاچاقچیان بزرگ که اکثراً از داخل کشور مبادرت به قاچاق سوخت می‌کنند برخورد گردد. این اقدام عملی مزایایی دیگری نیز دارد:

الف) آمار افرادی که از نقطه کشور خارج و وارد می‌شوند مشخص است و گروهک‌ها دیگر به راحتی نمی‌توانند وارد کشور شوند و موردشناسایی قرار می‌گیرند.

ب) کارگران مهاجر پاکستانی که اغلب راننده خودروهای سوخت کش هستند و به صورت غیرقانونی رفت آمد می‌کنند در تنگنا قرار می‌گیرند و کمک شایانی به امنیت داخلی می‌نمایند.

ج) کسانی که در داخل کشور سوخت را به طرف مرز قاچاق می‌کنند دیگر قادر به فروش سوخت نمی‌باشند.

۲- در صورت توقیف سوخت قاچاق علاوه بر سوخت، خودرو نیز تا مدت زمان طولانی در توقیف باشد و مجازات نقدی به نحوی شدید باشد که قاچاقچیان که غالباً محاسبه گر هستند تمایل دوباره به قاچاق پیدا نکنند (امینی و همکاران، ۱۳۹۲).

-آسیب های قاچاق سوخت

۱- با حضور و تحقیقات میدانی در منطقه مشاهده شد که در این بین قاچاقچیان بزرگ که دهها خودرو جهت تاراج این سرمایه ملی خریداری نموده با هر خودرو حدود ۱۶۰۰ لیتر سوخت از کشور خارج می کنند که علاوه بر ضرر مالی به کشور و پولهای بادآورده به جیب خویش، در این راستا اقدام به اجیر گرفتن اتباع بیگانه پاکستانی، به عنوان راننده نموده تا اولاً مزد کمتری جهت رانندگی خودروها پرداخت نمایند. دوماً اگر هم در مسیر قاچاق سوخت که مسیر خطرناکی است اتفاقی برای راننده ها افتاد مسئولیت چندانی را به دوش نگیرد سوماً درآمدهای آنها نیز مخفی بماند. بعضی از این راننده های خارجی در خدمت گروهک ها و یا سازمان های جاسوسی منطقه ای و فرا منطقه ای افتاده و با تحریک مالی و با توجه به نداشتن هیچ تعهد ملی در قبال کشور، از آنها اطلاعات لازم در خصوص وضعیت داخلی کشور و حواشی مرز را براحتی اخذ می نمایند. حتی بعضی از مواقع با مأمورین مرزبانی به علت ضعف فرهنگی و روحیه وحشی گری و نداشتن ترس از مأمورین که غالباً در پاکستان رواج دارد درگیر شده اند. مشکلاتی را نیز برای اهالی مرز نشین در حوالی مرز بوجود آورده و بزه دیدگان عامه و مرزبانان جهت تعقیب آنها به جهت نبود هیچ هویت و شناسه ای از آنان، با مشکل روبرو می گردند.

۲- طبق اطلاعات به دست آمده، گروهک ها در نزدیکی مرز ایران، خودروهای سوخت کش را متوقف و جهت کمک مالی به گروه خود از رانندگان سوخت کش اخذی می نمایند و در صورت مقاومت، آنها را غارت یا به قتل رسانده و در خلال اخذی، اطلاعات لازم اعم از: نیروهای نظامی و رویدادهای داخلی را دریافت می کنند و در بعضی موارد اقدام به عضوگیری اهالی آن منطقه که افعال مجرمانه در آنها بالقوه است نیز می نمایند. شایان ذکر است سوخت کشها را با تحریک مالی، ترغیب به گروگانگیری از نیروهای مرزبانی و نظامی می کنند.

۳- در بعضی مواقع خودروهای سوخت کش در مسیر نیروهای مرزبانی قرار می گیرند و توجهی به ایست مرزبانان نمی کنند و بخصوص در شب ماموران با رعایت قانون بکارگیری سلاح جهت توقف خودروها به طرف لاستیکها تیر اندازی نموده که به علت تاریکی شب و پستی و بلندی های زمین گلوله به رانندگان اصابت نموده و موجب جرح افراد گردیده و آن افراد از روی کینه توزی با گروه های افراطی جهت ضربه زدن به مرزبانان همکاری می نمایند که این مسئله موجب بدبینی مردم نیز می گردد و به ایجاد تفرقه بین مأمورین و اهالی منطقه با توجه به وجود رادیکالیسم قومیت و مذهب کمک می کند و برای ایجاد وحدت و امنیت که نیاز ضروری فعلی است خطرناک است.

۴- در تحقیقات میدانی از بعضی از سوخت کشها، در ورود و خروج به کشور مواردی قابل بیان است:

۴-۱- مأمورین مرزبانی پس از مشکوک شدن به خودروی نیسان در حوالی گریشه (نرسیده به رودخانه نهنگ) وی را متوقف که سه سرنشین آن نوجوان بوده و در بازرسی از داخل خودرو یک قبضه تفنگ کلاش کشف می نمایند و

پس از تحقیقات لازم توسط نیروهای امنیتی مشخص شد که آن‌ها از کسانی بودند که در یکی از گروهک‌های معاند فعالیت می نمودند.

۴-۲- در بین سوخت‌کش‌ها هنگام ورود به کشور چون به صورت کاروانی وارد کشور می‌شوند و کمتر مورد کنترل مرزبانان قرار می‌گیرند در بازرسی از خودروی تویوتا مشاهده شده است که داخل گالنه‌ای ۶۰ لیتری خالی شده برگشتی از مرز، مواد مخدر جاسازی شده بود.

۴-۳- بعضی از قاچاقچیان سوخت یا به اجبار و یا از روی عناد با حکومت جمهوری اسلامی ایران، افراد تروریست را وارد کشور نموده و کمک‌های اطلاعاتی و یا در بعضی موارد پناه می‌دهند و سپس خارج می‌نمایند.

لذا شایان ذکر است، در صورت عدم کنترل سوخت‌کشیها، تروریست‌ها به راحتی، تله‌های انفجاری و بمب‌های کنترلی را با خودروهای برگشتی از مرز به داخل کشور انتقال می‌دهند که نمونه بارز آن، در یک مورد نیروهای مرزبانی هنگ مرزی سراوان در حوزه بخش جالق، توانستند چندین جلیقه انفجاری را کشف نمایند که می‌توانست برای کشور خطرناک باشد (حسین پور و کشاورز، ۱۳۹۷).

-مزایای کنترل قاچاق سوخت

کنترل قاچاق سوخت برای کشور مزایایی در بر دارد که عبارت‌اند از:

منابع و سرمایه‌های ملی به تاراج نمی‌رود.

از ورود تروریست‌ها به داخل کشور در پوشش سوخت‌کش جلوگیری به عمل می‌آید.

۳- بعضی از افراد با فعالیت در قاچاق پولدار نشده و از فاصله طبقاتی در جامعه و عوارض ناشی از آن کاسته می‌شود.

۴- باج‌گیری برای افراد گروهک در آن سوی مرز که جهت تقویت مالی گروه خویش فعالیت می‌کنند مقدور نمی‌باشد. (مبارزه با تأمین مالی تروریسم)

۵- از تبعاتی اعم از مصدوم و مجروح شدن اهالی منطقه که موجب بدبینی و تفرقه بین نیروهای دولتی و مردم منطقه گردیده، کاسته می‌شود.

۶- افرادی که قاچاق سوخت را شغل خود قرار داده‌اند و ارتکاب جرم در آن‌ها بالقوه است دیگر براحتی در آن سوی مرز در دام تروریست‌ها جهت عضوگیری نمی‌افتند.

۷- از طولانی شدن صف سوخت در شهر مرزی سراوان و گذراندن وقت مردم در صف کاسته می‌شود.

۸- جلوی رانت‌خواری جایگاه داران سوخت گرفته می‌شود.

۹- بعضی از مردم که از قاچاق سوخت امرار معاش می‌نمایند به سمت شغل‌های دیگر گسیل شده و با فعالیت مثمر ثمر خویش به آبادانی کشور کمک می‌نمایند (کهنعلی و همکاران، ۱۳۹۴).

–مبارزه و پیشگیری، ازتأمین مالی تروریسم

مبارزه با تأمین مالی تروریسم، هدف بزرگی است و موفقیت در این امر بستگی تامی دارد به توانایی کشورها به تصویب مقررات منطبق با استانداردها و بایسته‌های جهانی و همین‌طور برقراری سازوکارهایی برای اجرای کامل این مقررات. کشورهایی که قبلاً مقررات مربوط به مبارزه با پول‌شویی را به تصویب رسانده و به اجرا درآورده‌اند، برای تصویب مقررات اضافی ناظر بر مبارزه با تأمین مالی تروریسم، کمتر دچار اشکال می‌شوند ولی در مورد انجام اقدامات اجرایی اضافی شامل ردگیری و تعقیب مرتکبین تأمین مالی تروریسم، لازم است تدابیر جدید اندیشیده شود. ولی آن دسته از کشورها که در هر دو موضوع مبارزه با پول‌شویی مبارزه با تأمین مالی تروریسم فاقد زیرساخت‌های حقوقی و اداری لازم می‌باشند، حصول نتیجه به مراتب دشوارتر خواهد بود. لذا ابتدا به راه‌هایی که تروریست‌ها هزینه‌های مالی خود را تأمین و یا از آلودگی آشکار پاک می‌کنند پرداخته خواهد شد (متنی، ۱۳۹۷).

–گردآوری اطلاعات (از داخل کشور و آن سوی مرز)

از نظر نای ابزار پلیسی و اطلاعاتی از کارآمدترین شیوه‌های مبارزه با تروریسم به حساب می‌آید. وی معتقد است در این چارچوب، هشدار زود هنگام می‌تواند به افزایش پیشگیری کمک کند و بر تاثیر اقدامات پلیسی بیفزاید و در شرایطی که امکان استفاده از ابزار نظامی وجود ندارد، استفاده از ابزار اطلاعاتی- پلیسی تنها راه ممکن به نظر می‌رسد. در ایران مسئول گردآوری اطلاعات از تروریست‌ها، وزارت اطلاعات است که این وظیفه را می‌توان از اطلاق ماده ۱۰ قانون تاسیس آن فهمید «یکی از وظایف وزارت اطلاعات کشف توطئه‌ها، فعالیت‌های بر اندازی، جاسوسی، خراب کاری، اغتشاش علیه استقلال و امنیت، تمامیت ارضی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران است.» همچنین جمع‌آوری اخبار و اطلاعات مربوط به مسائل امنیتی و سیاسی از وظایف نیروی انتظامی است.

دستگاه اطلاعاتی ایران باید در داخل کشور اطلاعات لازم از کسانی که ارتکاب اعمال تروریستی در آن‌ها بالقوه است و یا افرادی که توسط دستگاه قضایی ایران مجازات شده‌اند و قصد تلافی دارند مانند اشرار منطقه و قاچاقچیان مواد مخدر را داشته باشد سکونت و محل فعالیت و رفت و آمد آن‌ها کنترل تا در صورت همکاری اطلاعاتی با تروریست‌ها و دادن سکنی به آن‌ها در داخل کشور و فراهم نمودن امکانات ورود و خروج آن‌ها در کمترین وقت دستگیر شوند همچنین باید با پهن نمودن تورهای اطلاعاتی در خارج از مرز، مکانهای مورد تردد، محل آموزشگاه رزمی آن‌ها، تعداد نیروها و تجهیزات آن‌ها اطلاعات کافی داشته باشند زیرا با داشتن اطلاعات بیشتر در مسائل امنیتی میتوانیم اهداف تروریست‌ها را قبل از هر گونه خنثی نماییم. علاوه بر آن باید فعالیت سرویسهای جاسوسی و اطلاعاتی کشورهای مخالف ایران در پاکستان رصد گردد تا نتوانند از هر منفذی به کشور صدمه بزنند. جهت کسب اطلاعات می‌توان از نیروهای بومی و مردمی استفاده نمود؛ و از آن‌ها در امنیت منطقه کمک گرفت. مهمترین سازو کار مبارزه با جرائم سازمان یافته مانند تروریسم، ضبط گفت و شنود متهمین مظنون به اقدامات تروریستی یا شرکا و معاونین آن‌ها در آن منطقه و کنترل نامه‌ها و منابع مالی مجرمین بالقوه است که در این راهکار، حریم خصوصی ممکن است مورد تعرض واقع گردد و نوعی نقض حقوق بشر به حساب آید، با این وجود بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ برخی از کشورها از جمله: آمریکا، انگلستان و آلمان رویکردی امنیتی اتخاذ کردند و اختیارات آژانس‌های امنیتی را گسترش دادند.

– سیستم‌های رادار مجهز به شنود و استراق سمع، گشت‌های هوایی (پهباد) و استفاده از تجهیزات نظامی نیمه سنگین، می‌تواند در امنیت داخلی شهرستان مرزی سراوان موثر باشد.

– تاثیر پدافند غیر عامل بر امنیت مرزی را نیز نباید نادیده گرفت، با به کارگیری اصول پدافند غیر عامل مثل، مکانیابی، استتار، اختفاء، فریب و پراکندگی می‌توان تلفات نیروی انسانی و خسارت به تجهیزات نظامی، در برابر حملات دشمن یا تروریست‌ها را کاهش داد. یکی از موارد آسیب‌پذیری، دسترسی آسان اشرار با استفاده از مجاری خاص است که باید این مجاری مسدود گردد تا بتوان از نفوذ دشمنان جلوگیری نمود. عبور بیگانگان که در بعضی مواقع به راحتی، بدون مجوز تا مرکز کشور عبور و مرور دارند، در مواقع بحران خطر ساز است. با وجود کنترل‌کننده های سیار در مناطق بدون آبادی و کویر آن شهرستان مانند: (ایست و بازرسی گردنه هندوان و گذار بلبل) می‌توان به امنیت داخلی که یکی از راه‌های پیشگیری از حملات تروریستی است کمک شایانی نمود (حسینیان و همکاران، ۱۳۹۹).

–تخریب کپره‌های در حواشی مرز

در بعضی از نقاط دورافتاده در این شهرستان کپره‌هایی که گاهی با چوب‌های خرما یا با گل و سنگ ساخته شده، به خاطر دور بودن از روستاها محل خوبی برای پنهان شدن تروریست‌ها و مأمونی برای تجدیدقوای آن‌ها شده که باید نیروهای امنیتی بخصوص خانه‌ها و کپره‌هایی که در نقاط صفر مرز ساخته شده را تخریب نمایند و اگر کسانی در آن نقاط زندگی می‌کنند جابجا شوند تا اشرار به راحتی نتوانند در آن نقاط با تهدید اهالی بومی جهت همکاری با آن‌ها، جولان دهند و در فرصت مناسب با گردآوری اطلاعات نیروهای مرزبانی را ترور نمایند و امنیت کشور را با مشکل روبرو نمایند.

–پیشگیری اجتماعی

یکی از روش‌های موثر در پیشگیری از جرم، پیشگیری اجتماعی است که بر ایجاد تغییر و اصلاح فردی و محیطی پا می‌فشارد، زیرا منجر به اصلاح جامعه، فرد و جلوگیری از جرم به‌صورت پایدار و همیشگی می‌گردند؛ در این روش، بر مشارکت مردمی و محلی در پیشگیری از جرم تاکید می‌گردد. در این نوع از پیشگیری، با مداخله در روند اقدام های پیشگیرانه مردمی و محلی، تعامل با بخش‌های مختلف اجتماعی و مشارکت با نهادهای وابسته، نقش مهمی را در پیشگیری ایفا می‌کند. راه‌های پیشگیری اجتماعی از جرائم تروریستی در در استان سیستان و بلوچستان عبارت‌اند از:

–استفاده صحیح از پتانسیل اقتصادی در استان سیستان و بلوچستان

از دیدگاه اقتصادی رفع فقر و محرومیت بدون دخالت دولت امکان پذیر نمی باشد و اقدامات فردی پراکنده هر چند به‌صورت موقت و موردی ممکن است مفید باشد اما به هیچ وجه نمی‌تواند مشکل فقر را به‌صورت ریشه ای حل کند به همین دلیل در کلیه کشورها اعم از توسعه یافته، در حال توسعه و عقب افتاده بخش زیادی از سیاست‌های اقتصادی، سیاست‌های فقر زدایی و حمایت از اقشار آسیب پذیر، با دولت است. دین مبین اسلام نیز در نظام اجتماعی خویش جایگاه خاصی برای حکومت در نظر گرفته است و مسئولیت مستقیم فقرزدایی را متوجه حکومت می‌داند.

این حمایت‌های دولت، موجب غلبه مردم بر مشکلات و سختی‌های زندگی می‌گردد؛ و احتمال پیوستن افرادی که بزهکاری بالقوه به جرائم را دارند کاهش می‌دهد؛ و موجب افزایش مقاومت این گروه‌ها می‌شود.

نزدیکی با مرز پاکستان و ایجاد دو بازارچه مرزی کوهک و جالق نقطه درخشانی در اقتصاد این شهرستان بوده و راه اندازی کشتارگاه‌های صنعتی دام در حد وسیع و تشکیل تعاونی‌های مرزنشینان و دفاتر بازرگانی خارجی از جمله مزیت‌های این شهرستان است. با سرمایه‌گذاری در بخش صنعت مانند احداث کارخانه‌های نساجی توسط بخش دولتی و خصوصی و وارد نمودن محصول پنبه از کشور مجاور (پاکستان) و تبدیل آن‌ها به نخ و پارچه می‌توان کمک وافر به رفاه و اقتصاد آن شهرستان کرد. احداث این کارخانه‌ها به علل زیر مرغوب به صرفه است.

الف: با توجه به جمعیت بالای جویای کار، به ایجاد اشتغال و بیکاری و از بین بردن فقر کمک شایانی می‌شود.

ب: با توجه به جمعیت بالای کشور پاکستان و اینکه یکی از وارد کنندگان منسوجات نساجی است بازار خوبی برای محصولات تولید شده فراهم است.

ج: با توجه به نزدیک بودن این شهرستان با کشور پاکستان، هزینه‌های حمل و نقل کاهش می‌یابد که طبیعتاً قیمت تمام شده محصولات هم کاهش می‌یابد و استقبال خوبی برای خرید بوجود می‌آید.

با توجه به گستردگی کشت نخیلات، کارخانجات بسته بندی خرما، صنایع جانبی و تهیه نئوپان از کارخانه‌های فعال این شهرستان می‌باشند که می‌تواند حکومت ایران با فراهم نمودن امنیت نسبی در جنوب شرقی ایران اشتیاق سرمایه‌داران را جهت سرمایه‌گذاری در آن منطقه بیشتر کند و احساس امنیت در سرمایه‌گذاری را بالا ببرد.

۲- در روستاهای این شهرستان می‌توان با راه اندازی و پرورش مرغ، ماهی، شتر مرغ، سایر طیور و نگهداری گوسفند، پرورش گاو که با توجه به شرایط آب و هوایی آن منطقه سازگاری دارد علاوه بر بر طرف نمودن نیازهای ضروری مردم، فرآورده‌های گوشتی و لبنی را با احداث بازارچه‌های مرزی به کشور مجاور صادر نمود.

۳- با توسعه کشاورزی در دشتهای قابل کشت مانند جالق و بم پشت (سیرکان)، می‌توان محصولات کشاورزی مورد نیاز داخلی بخصوص برای توسعه دامداری در شهرستان را تولید نمود. با توسعه گسترده کشاورزی فواید ذیل حاصل می‌گردد:

الف: با توجه به جمعیت بالای جویای کار، به ایجاد اشتغال و بیکاری و از بین بردن فقر کمک شایانی می‌شود.

ب: با توجه به جمعیت بالای کشور پاکستان، بازار خوبی برای محصولات تولید شده فراهم است.

با رونق کشاورزی می‌توان فرهنگ کار کردن سالم را در بین مردم منطقه ترویج داد و عادت به دست آوردن پول از راه‌های قاچاق که لطمات سختی به اقتصاد کشور وارد می‌کند را پیشگیری نمود. با توسعه کشاورزی و صادرات محصولات بدست آمده می‌توان در راستای سیاست‌های خارج شدن از اقتصاد تک محصولی نفت و خروج ارز از کشور کمک شایانی کرد. با ایجاد اشتغال، اهالی منطقه دیگر مجبور به قاچاق سوخت نبوده و در آن سوی مرز در دام تروریست‌ها قرار نمی‌گیرند تا از غفلت و فقر آن‌ها سوءاستفاده نموده و با انگیزه مذهبی و قومی یا منفعت طلبی

مردم را به ارتکاب جرائم تروریستی سوق دهند. در توسعه کشاورزی در مقیاس بالا از نظر نیروی کار و اراضی، مشکل خاصی وجود ندارد، اما برای تأمین آب می‌توان با احداث چاه و سرمایه‌گذاری دولت در ایجاد سد بر روی رودخانه‌های فصلی و بخصوص بر روی رودخانه فصلی ماشکید در این شهرستان، یا با طرح‌های بلند مدت با توجه به نزدیکی دریا (دریای عمان) آب مورد نیاز کشاورزی را فراهم نماید.

– ایجاد وحدت و پرهیز از تفرقه

قدرت استکباری و دشمنان این مرز و بوم، برای اینکه این کشور را به زانو در آورند، به دنبال تفرقه افکنی بین احاد مردم از نظر قومی و مذهبی، بخصوص شیعه و سنی می‌باشند. در منطقه جنوب شرقی ایران، در شهرستان سراوان اکثر مردم از قوم بلوچ و دارای مذهب سنی می‌باشند که بوا سطره این دو خصوصیت، دشمن در راه اندازی آتش تفرقه در آن نواحی مصمم است و با ارائه طرح‌های فدرالیسم و جدا نمودن بلوچستان ایران از کشور، می‌کوشد تا آن نقطه از کشور را دچار بحران نماید و دولت مرکزی را با مشکل روبرو کند. شهرستان سراوان بعثت همجواری با کشور نا به سامان پاکستان، حضور پایگاه‌های آمریکایی در کنار مرز، نفوذ کشور عربستان و حضور القاعده در آن سوی مرز که در دهه‌های گذشته با اعلام موجودیت چندین گروهک تروریستی اعم از: جند الله، صحابه، جیش العدل، جیش النصرو... با حمایت قدرتهای منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای، بسیاری از نیروهای نظامی و امنیتی شهید شده‌اند و مردم بی‌گناه آن دیار نیز کشته و زخمی شده‌اند.

پس می‌طلبید که با توجه به آیه شریفه قرآن مجید در سوره انبیاء آیه ۹۲ که خداوند می‌فرماید: «ان هذه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون» که ترجمه تحت اللفظی آن عبات است: این امت شما ست که امتی یگانه است و من پروردگار شما هستم، پس مرا پرستید. حال با توجه به اینکه مردم ساکن در آن منطقه نیز مسلمان و کتاب آسمانی آن‌ها نیز قرآن است و تأکید معمار کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (قدس سره) مبنی بر اتحاد بین شیعه و سنی در برابر قدرت‌های استکباری، می‌طلبید با کنار گذاشتن اختلافات مذهبی و با احترام به دیگر اقوام ایرانی، نقشه طرح شده دشمن را خنثی نماییم و با ایجاد وحدت بر پایه اسلام و قرآن و حضرت محمد (ص) و عدالت، مردم آن منطقه را در برقراری امنیت مرزها با مشورت و دخالت دادن آن‌ها، در برقراری امنیت شریک نماییم.

با توجه به اینکه قانون اساسی کشورمان در اصل یکصدم چنین اشعار می‌دارد: «برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، شهر، شهرستان یا استان با نظارتی شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند. حکومت ایران و بخصوص نیروهای نظامی در آن منطقه باید طی نشستهای با ریش سفیدان و ملاهای مذهبی که عمدتاً نفوذ کلامی بر سایر مردم عادی دارند در امنیت مرز، کمک بگیرند تا از ترویج افراطی گری و نفوذ وهابیون تند رو جلوگیری گردد و گروههای تندرو نتوانند در آن منطقه بر افکار مردم غلبه نمایند و اقدام به عضوگیری نمایند.

– نقش رسانه‌های گروهی در پیشگیری از جرائم

رسانه‌ها با ارائه آموزش‌های مورد نیاز شهروندان، می‌توانند در کاهش چهل، فقر فرهنگی و بی‌سوادی جامعه و به تبع آن در کاهش و پیشگیری از جرائم موثر باشند. رسانه‌ها با ایجاد آگاهی نسبت به عواقب پیامدهای ارتکاب جرائم تروریستی، می‌توانند در کاهش آن جرائم موثر باشند. رسانه‌ها با حساسیت‌آفرینی مثبت به رفتارهای نیکو و پسندیده در شهروندان در پیشگیری و کاهش جرائم تروریستی می‌توانند موثر باشند.

روانکاوان و شمار بسیاری از دانشمندان رشته‌های مختلف معتقدند که رسانه‌ها نه تنها اثر بدی ندارند، بلکه به خوبی می‌توانند افراد را ارشاد نمایند و به راست رهنمون کنند. نمی‌توان انکار کرد که برنامه‌های تلویزیونی در روشنی اذهان و روشن‌گری و گسترش رشد و اندیشه افراد جامعه و بالاخره تقویت نطق و بیان و آماده کردن مردم برای پذیرفتن واقعیات و تشخیص حقایق نقش بسیار اساسی و مهمی را ایفا می‌کند و در نتیجه زمینه ترقی و تعالی یک جامعه را فراهم می‌سازد و افکار را از تیرگی و گمراهی گذشته و گرایشهای نادرست می‌رهاند و تماشاگر را پا به پای تحولات زمانه پیش می‌برد. به اعتقاد دانشمندان تماشای فیلم‌های پلیسی که سراسر زد و خورد و آدمکشی است زیان‌آور نیست و نتایج مطلوبی دارد زیرا تماشاگر نتایج شوم و بد فرجام رفتارهای ناپسند و تب‌هکارانه را به خوبی می‌بیند و به نتایج کردارهای نامعقول پی می‌برد و در نتیجه با آگاهی کامل از عواقب انجام برخی اعمال، از آن‌ها دوری می‌جوید و مانع آلودگی و سقوط خود می‌شود که این خود ناشی از باز و روشن شدن اذهان مخاطبان رسانه‌ها، برای تجزیه و تحلیل واقعیت‌ها و تبعات و زشتی اعمال مخالف ارزشها و هنجارها در جامعه شده و نقش قابل توجهی در کنترل اعمال و رفتارهای مخاطبان در مراودات اجتماعی و کاهش جرائم خواهد داشت. لذا می‌طلبد سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در جهت خنثی نمودن اقدامات رسانه‌های دشمن، در راستای وظایفش که باید در حیطه مصلحت کشور باشد، با تشریح هویت و اهداف این گروهک‌ها در ناامن شدن مرزها و به قتل رساندن دهها فرد بی‌گناه اطلاع‌رسانی کند و رسالت خویش را با توجه به اثرگذاری بالا به انجام برساند. طبق تحقیقات به عمل آمده صدا و سیما، آنچنان که باید، هویت و اهداف گروهک‌های فعال در منطقه را برای مردم تحلیل و تبیین نموده و مردم نسبت به بعضی از وقایع بی‌اطلاعت که این بی‌اطلاعی می‌تواند برای امنیت منطقه خطرناک باشد.

– ارتقاء تحصیل و ریشه کن نمودن بی‌سوادی

با توجه به اصل سی‌ام قانون اساسی جمهوری اسلامی که اشعار می‌دارد «دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسائل تحصیلات عالی را تا سر حد خود کفایی کشور به‌طور رایگان گسترش دهد. به‌طور کلی درصد ارتکاب جرم افراد تحصیلکرده، نسبت به انسانهای بی‌سواد کمتر و فرد آگاه کمتر در دام افراد شیطان صفت، گرفتار می‌گردد، برگزاری کلاسهای درس و فرهنگ‌سازی در آن منطقه از کشور، می‌تواند به درمان جهالت که یکی از عوامل گرایش فرد به سوی تروریست‌ها ست بپردازد. لذا دولت با ترویج دانش علاوه بر پر نمودن اوقات فراقت محصلان، آن‌ها را از نیت شوم افراد خود فروخته و جنایتکار رهایی می‌بخشد، امروزه دشمن به دنبال افراد کج فهم داخلی است تا بتواند بعلت فقر آگاهی فرد، حقایق را برای وی وارونه جلوه دهد و از لحاظ روانی بتواند به راحتی او را به سوی خود گرایش بدهد. امروزه طی تحقیق بعمل آمده از مرزهای جنوب شرقی در شهرستان سراوان به علت کمبود امکانات تحصیلی در بعضی از روستاهای مرزی بسیاری از دانش‌آموزان بعلت هزینه‌های رفت و آمد، از تحصیل علم جامانده و با توجه به مهیا بودن محیط اجتماعی، هم‌جوار

بودن با مرزو کنترل ضعیف اجتماعی، محصلین جهت کمک به خانواده، به قاچاق سوخت روی آورده اند و به علت بی تجربگی، فقر علمی ناخواسته در چنگال گروهک‌ها می افتند و از ریل انسانیت خارج می‌شوند. این در حالیست که با آموزش و بیداری و تحریک عرق ملی در کلاسهای درس و پدیدار نمودن نیت شوم دشمن برای مردم محروم آن منطقه، می توان آن سرمایه های کمیاب را در جهت پیشرفت و آبادانی کشور به کار گرفت.

هم اکنون دشمن دست به کار شده و قصد دارد آموزگاران فهیم زحمت کش که با شرایط سخت در حال تدریس و آموزش به فرزندان محروم آن منطقه هستند ترور نماید و شرایط را برای تند روهای افراطی مهیا و محل تحصیل را با ترویج تفرقه گرایی به بنیادی برای پرورش تروریسم تبدیل کند. پیشنهاد عملی برای برون رفت از این اقدام دشمن :

- ۱- برقراری امنیت داخلی در آن مناطق ۲-دستگیری و مجازات اشد برای افرادی که دست به ترور معلمین در آن منطقه می‌زنند ۳- مسلح نمودن معلمین، تشکیل مدارس در مناطق امن و کنترل مراکز تحصیلی توسط نیروهای امنیتی ۴- تشکیل جلسات بین مردم و افرادی که نفوذ کلامی در آن دیار را دارند (ریش سفیدان) تا با تبیین اهداف دشمن مبنی بر سوق دادن افکار جوانان به بنیاد گرایی، خشونت، عقب افتادگی فرهنگی و علمی، راه را بر افراطیون تنگ نمایند (مهرعلیزاده و همکاران، ۱۳۹۹).

-فعال نمودن ابزار دیپلماتیک

ابزارهای دیپلماتیک یکی از ابزارهای مبارزه با تروریسم معرفی شده، اما نای: این ابزار را در کنار ابزارهای نظامی به کار برده و بیان داشته، چون تروریسم قرن حاضر، بیشتر تروریسم تحت حمایت حکومت‌ها است، بنابراین به کارگیری دیپلماسی در این زمینه مفید و می‌تواند از شمار تهدیدات بکاهد. این ابزارها که حوزه عمل آن بسیار گسترده است مشتمل بر کنوانسیون‌ها و معیارهای سازمان ملل متحد و سازمان‌های منطقه‌ای می‌شود و ابزارهای مهمی در زمینه مشروعیت زدایی از تروریسم و اقدامات تروریستی است. در این چارچوب دیپلماسی عمومی می‌تواند نقشی مؤثر و سازنده در راه مهار تروریسم داشته باشد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، پاکستان از اولین کشورهایی بود که آن را به رسمیت شناخت. این کشور در تحریم اقتصادی غرب علیه ایران شرکت نکرده، در جریان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به‌طور رسمی اعلام بی طرفی نمود و انقلاب ایران آثار عمیقی در پاکستان گذاشت. مردم آن کشور در ابعاد وسیعی از ایران جانبداری نموده اند، با توجه به اینکه روابط فرهنگی ایران و پاکستان دارای سابقه بسیار قدیمی است بعد از انقلاب اسلامی نیز فعالیتهای در جهت توسعه روابط فرهنگی و اقتصادی انجام گرفته و گامهایی در این جهت برداشته شده است. دستگاه دیپلماسی کشور باید جدیت و قاطعیت بیشتری در برقراری روابط و دیپلماسی قوی با کشور مجاور (پاکستان) از خود نشان دهد و اقدامات لازم جهت اجرای موافقت نامه های امنیتی با پاکستان به‌منظور حفظ امنیت مرزها و جلوگیری از فعالیت تروریست‌ها را در دستور کار خود قرار دهد. از دولت مرکزی پاکستان خواسته شود تا تدابیری اتخاذ نماید تا سازمان‌های اطلاعاتی آن کشور در برخورد و دستگیری تروریست‌ها در خاک پاکستان با نیروهای امنیتی ایران، همکاری لازم را داشته باشند و اطلاعات لازم را به سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای پشتیبان تروریسم ندهند؛ زیرا تحرکات تروریستی، امنیت کشور مجاور را نیز تهدید می‌کند. همکاری نیروهای اطلاعاتی پاکستان، باعث ناامن نمودن پایگاه‌های آموزشی تروریست‌ها می‌گردد. گسترش روابط دیپلماتیک از طریق پلیس مرزبانی نیز ممکن است زیرا به عنوان تنها نیروی نظامی که از نظر قانونی اجازه دارد در نقش یک

دیپلمات و در قالب حمایت از حقوق و منافع کشور و نظام وارد عمل شود و این کار را مرزبانان درجه یک و درجه دو در قالب برگزاری اجلاسهای مرزی با کشور مقابل و در پشت میز مذاکرات انجام می‌دهند (نجفی، ۱۳۹۸).

-پیشگیری کیفری

پیشگیری کیفری که بر مبنای ارائه تعریفی عام از پیشگیری می‌تواند یکی از انواع پیشگیری به حساب آید (دیدگاهی که کمتر مورد پذیرش جرم‌شناسان است) از طریق وضع کیفر و ویژگیهای اربعایی و بازدارنده آن می‌کوشد تا از یک سو نسبت به مجرم امکان تکرار را از بین ببرد و از سوی دیگر با تاکید بر ویژگیهای اربعایی کیفر، انگیزه مجرمین احتمالی را برای ارتکاب جرم کاهش دهد. بازدارندگی یکی از مفاهیم اساسی در پیشگیری کیفری است. به این معنی که مجازات باید به نوعی وضع شود که مانع ارتکاب مجدد جرم شود. پیشگیری کیفری (واکنشی) با استفاده از سیستم عدالت کیفری (پلیس، دادگاه، زندان ها و غیره)، ارباب انگیزی فردی و جمعی و عبرت آموزی است تا از بزهکاری دوباره افراد جلوگیری گردد. نظر به محدودیتهای قانونی و اجتماعی تا کنون تعریفی جامع و مانع و حتی تعریفی واحد از تروریسم ارائه نشده است. عدم توافق بر تعریف واحد از تروریسم مانع مهمی بر سر راه اقدامات متقابل بین المللی است. در کشور ایران نیز هنوز قانون جامعی در زمینه مجازات تروریسم وجود ندارد و قضات ایران برای مقابله با این پدیده به ناچار به قوانین مربوط به محاربه استناد می‌کنند که هیچکدام مطابقت تام با تروریسم ندارد و ناقص هستند. تروریسم مساوی محاربه تعریف شده، در صورتی گر چه نقاط مشترکی بین محاربه و تروریسم وجود دارد اما نقاط افتراق بسیاری دارند (عرب زاده کفاش و بیگزاده، ۱۳۹۹).

-قوانین ماهوی

جرائم تروریستی از لحاظ مادی به صورت مثبت (فعل) و از لحاظ روانی از نوع جرائم عمدی است که با تمایل و خواستن مرتکب با قصد منجر مجرمانه انجام می‌گیرد و جرمی آنی، فوری، مقید، برنامه ریزی شده و بین المللی است. در قانون مجازات اسلامی جمهوری اسلامی تاکنون مجازاتی برای جرائم تروریستی در نظر گرفته نشده است و قضات کشور مجازات جرم محاربه را برای آن در نظر می‌گیرند لایحه مبارزه با تروریسم که کارشناسی شده نیز بود به مجلس ارسال شده، لیکن از دستور کار مجلس خارج شد. موادی از قانون مجازات سال ۹۲ که از لحاظ ماهیتی با جرائم تروریستی شباهت دارند و می‌توان مجازات آن‌ها را برای مرتکبین آن جرائم در نظر گرفت عبارت‌اند از:

ماده ۲۸۷ ق.م.ا؛ که اشعار می‌دارد «گروهی که در برابر اساس نظام جمهوری اسلامی ایران قیام مسلحانه کند باغی محسوب می‌شود و در صورت استفاده از سلاح، اعضای آن به به مجازات اعدام محکوم می‌گردند».

ماده ۲۷۹ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ محاربه را چنین تعریف می‌کند: کشیدن سلاح به قصد جان، مال یا ناموس مردم یا ارباب آن‌ها است، به نحوی که موجب نا امنی در محیط گردد. هر گاه کسی با انگیزه شخصی به سوی یک یا چند شخص خاص سلاح بکشد و عمل او جنبه عمومی نداشته باشد و نیز کسی که به روی مردم سلاح بکشد، ولی در اثر ناتوانی موجب سلب امنیت نشود محارب محسوب نمی‌شود.

محاربه: واژه محاربه از ریشه «حرب» گرفته شده است که ضد «سلم» به معنای صلح است (ابن منظور، ۱۴۰۵: ۳۰۲) و منظور از محارب کسی است که صلح و امنیت جامعه را بر هم می‌زنند، مفهوم محاربه و افساد فی الارض از آیه ۳۳

سوره مائده اقتباس می‌شود. مشهور فقها محارب را با عنوان «من جرد السلاح لاخافه الناس» یعنی کسی که سلاح خود را برای ترساندن مردم بیرون بکشد تعریف کرده اند. همچنین امام خمینی (ره) نیز محارب را کسی می‌داند که سلاح خود را بیرون کشد و یا مجهز کند برای ترساندن مردم و ایجاد فساد در روی زمین نماید. عنصر مشترک بین محاربه و تروریسم، خشونت آمیز بودن عمل است و در هر دو بر عنصر خشونت آمیز بودن و ارباب عمومی شهروندان تاکید شده است.

افتراق: در اقدام محارب، انگیزه شخصی و جلب منفعت وجود دارد اما در تروریسم انگیزه عملاً والا، فلسفی، ایدئولوژیک و عمدتاً از انگیزه سیاسی برخوردار است ولیکن در جرم محاربه انگیزه سیاسی وجود ندارد. در مجازات محاربه که برای اعمال تروریستی اعمال می‌شود فقط به مباشر اصلی جرم توجه شده، در حالیکه تروریسم در اسناد بین المللی علاوه بر مباشر اصلی، کسانی نیز که مشارکت داشته اند یا شروع به جرم یا تهدید کنند را مسئول دانسته است. کیفر محارب، از آیه سی و سوم از سوره شریفه مائده بنیاد گذاشته شده است که خداوند می‌فرماید: «ان یقتلوا او یصلبوا او یقطع ایدیهم و ارجلهم من خلاف او ینفوا من الارض» یعنی محارب را بکشید یا به دار آویزید یا آنکه دستها و پاها را به صورت عکس و مقابل یکدیگر (اینکه دست راست را با پای چپ و دست چپ را با پای راست، قطع کنند) یا آن که از شهر و بلد خود دور و تبعید کنند. ماده ۲۸۲ قانون مجازات سال ۱۳۹۲ بر حد محاربه چهار نوع مجازات اشعار داشته است:

الف - اعدام

ب - صلب

پ - قطع دست راست و پای چپ

ت - نفی بلد (بهرامی و بیژنی میرزا، ۱۳۹۵).

- قوانین شکلی

دادرسی و اقدامات پس از ارتکاب جرم تروریستی، مانند تعقیب و دستگیری، از مهمترین راه‌های پیشگیری از جرم محسوب می‌شود.

در حقوق ایران واژه ترور اولین بار در بند ۳ ماده ۵: ق.ت.د.ع.ا به کار رفت که اشعار می‌دارد «توطئه علیه جمهوری اسلامی ایران یا اقدام مسلحانه و ترور و تخریب موسسات به منظور مقابله با نظام» و صلاحیت رسیدگی به اتهام جرائم تروریستی را به دادگاه انقلاب سپرد. جرم محاربه با گواهی دو مرد عادل و با اقرار (محارب) گر چه به یک بار (اقرار) ثابت می‌شود؛ و اقرار کننده مانند سایر جرائم لزوماً باید با کمال (بلوغ و عقل) و اختیار باشد (بهرامی و بیژنی میرزا، ۱۳۹۵).

۴- جمع بندی و تفسیر نتایج

تهدیدات تروریستی در سال‌های اخیر جوامع بشری را با چالش‌های امنیتی عدیده‌ای مواجه ساخته‌اند. امروزه رویکرد مجازات محور و صرف اتکاء به پاسخ‌های کیفری پس از وقوع حملات تروریستی، کارآمدی چندانی در پیشگیری از جرائم تروریستی ندارد. از این رو، پارادیمی جدید تحت عنوان رهیافت‌های پیشگیرانه برای کنترل تروریسم پیش‌بینی شده است. رویکرد جدید توجه ویژه‌ای به اتخاذ سازکارها و تمهیدات قهری و تنبیهی آن هم قبل از وقوع تهدیدات تروریستی دارد تا از طریق پیش‌دستی از آسیب‌ها و مخاطرات احتمالی اقدامات تروریستی پیشگیری کند. در واقع، جلوگیری از فعلیت حملات تروریستی و خنثی کردن تهدیدات تروریستی از اهداف سازوکارهای پیشگیرانه تلقی می‌شوند.

کشورهای متعددی از قبیل انگلستان، استرالیا، ایالات متحده، اندونزی، فرانسه، آلمان، هلند و کانادا در نظام تقنینی خود به رهیافت‌های آینده‌نگر برای مهار تروریسم مبادرت ورزیده و تمهیداتی را برای پیشگیری از خطرات تروریسم قبل از وقوع جرائم تروریستی اتخاذ کرده‌اند. اقدامات پیشگیرانه در مواجهه با تروریسم را می‌توان در چارچوب تدابیر مالی، تدابیر ارتباطی و اطلاعاتی و نیز تدابیر نظارتی بررسی کرد. طی این سازکارها به منظور برهم‌زدن پیش‌زمینه‌های ارتکاب جرائم تروریستی، انواعی از محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها نسبت به مالکیت و بهره‌مندی از برخی ابزار و کالاهای محدودیت‌های مسافرتی و شغلی و آموزشی، کنترل اقامت و سکونت شخص و همچنین سازوکارهای معطوف به شفافیت مالی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم، اتخاذ می‌شوند. در رابطه با جایگاه اقدامات پیشگیرانه در نظام حقوقی کشور باید اذعان داشت با وجود آنکه کشور ایران از قربانیان حملات تروریستی است و ضرورت مواجهه کارآمد و جامع با پدیده تروریسم در گفتمان رایج سیاسی و حقوقی کشور به عنوان یک نیاز مبرم شناخته می‌شود، ولی سیاست تقنینی کنونی در رابطه با جرائم تروریستی اغلب ناظر به مراحل پس از ارتکاب جرم بوده و رهیافتی پس‌انگرم است. از این رو، رهیافت‌های پیش‌نگرانه مهار تروریسم در قوانین موضوعه ایران جایگاه چندانی نداشته و اقدامات پیش‌نگرانه قبل از ارتکاب جرم محدود به موارد معدودی از قبیل بررسی سوابق تجاری، گردآوری اطلاعات و تدابیر شفافیت مالی و بانکی هستند. بی‌تردید تدابیر پیشگیرانه می‌توانند رهیافتی مناسب در تعیین سازوکارهای قانونی و اجرایی ملی در راستای کنترل تروریسم و اقدامات تروریستی باشند و باید از سوی مراجع داخلی ایران مورد توجه قرار گیرند.

مراجع

- ✓ امینی، محمود؛ وجدی کیان، داوود؛ علی احمدی آبادی، زهرا؛ زراعی مروج، کمال (۱۳۹۹). "بررسی قاچاق کالا و راه‌های جلوگیری از آن، اولین کنفرانس بین‌المللی حماسه سیاسی (با رویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری)"، روده‌ن، <https://civilica.com/doc/494511>
- ✓ بهرامی، آزاده؛ بیژنی میرزا، طیبه (۱۳۹۵). "بازاندیشی ماهوی و شکلی قانون اصلاح مواد مخدر"، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و مهندسی، اهر، <https://civilica.com/doc/617721>

- ✓ حسین پور، فرهاد؛ کشاورز، بهزاد (۱۳۹۷). "آسیب شناسی سیاست های توزیع فعلی بنزین در استان سیستان و بلوچستان و ارایه راه حل"، کنفرانس بین المللی مدیریت و مهندسی صنایع در عصر نوین، تهران، <https://civilica.com/doc/868253>
- ✓ حسینیان، عیسی؛ زبینه کپته، عدالت؛ عاطفی، حسن (۱۳۹۹). "تحلیل عوامل تأثیرگذار بر علائق ژئوکالچر در دو سوی مرز ارس"، همایش علمی پژوهشی مرز، مناسبات اجتماعی و توسعه فرهنگی، سنندج، <https://civilica.com/doc/1170355>
- ✓ سپاهی، فاطمه (۱۳۹۶). "بررسی علل قاچاق مواد مخدر در مرزهای ایران و پاکستان و ارایه راهکار برای مبارزه با این جرم"، اولین همایش بین المللی فقه و حقوق، وکالت و علوم اجتماعی، همدان، <https://civilica.com/doc/674254>
- ✓ سلیمی، اکبر (۱۳۹۸). "شناسایی عوامل مؤثر بر تسهیل اقدامات تروریستی در شرق کشور" ۱۴: (۳) ۱۵۷-۱۲۴.
- ✓ عرب زاده کفاش، آزاده؛ بیگزاده، علی (۱۳۹۹). "پیشگیری کیفری در حوزه جرائم فناوری اطلاعات باتاکید بر پیشگیری از تروریسم سایبری"، نخستین کنفرانس ملی حقوق، فقه و فرهنگ، شیراز، <https://civilica.com/doc/1018921>
- ✓ فروغی، فضل‌الله؛ غنی، کیوان؛ میرزایی، محمد (۱۳۹۵). "پیشگیری وضعی از تروریسم هسته‌ای با تأکید بر تدابیر نظارتی بین‌المللی"، پژوهش حقوق کیفری، سال ۴، شماره ۱۴.
- ✓ قاسم‌زاده بجندی، پرویز؛ یعقوبی، غلامحسین؛ قاسم‌زاده بجندی، احمد؛ اسدی، میثم (۱۳۹۶). "بررسی جرائم تروریستی در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان و ارایه راهکارهای پیشگیرانه (با تأکید بر عناصر و مولفه های عینی و ذهنی)"، همایش ملی پیشگیری از جرم در قلمرو مطالعات حقوق کیفری، علوم اجتماعی و انتظامی، کرج، <https://civilica.com/doc/852745>
- ✓ متینی، مریم (۱۳۹۷). "راهکارهای حقوقی مقابله با تأمین مالی تروریسم در حقوق بین‌الملل"، کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش های دینی، کرج، <https://civilica.com/doc/802807>
- ✓ مهرعلیزاده، یداله؛ کایدخورده، زینب؛ خدارحمی، میترا (۱۳۹۹). "طرح ریشه کنی بیسوادی در بین والدین"، دومین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز، <https://civilica.com/doc/1183969>
- ✓ نجفی، وحیده (۱۳۹۹). "اثار حمایت دیپلماتیک در دعاوی سرمایه گذاری خارجی"، دومین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین‌المللی حقوق و علوم سیاسی، اردبیل، <https://civilica.com/doc/1018828>
- ✓ نعمتی، لیال؛ حسینی، سید مرتضی؛ مهدوی پور، اعظم (۱۳۹۸). "رهافت‌های پیشگراانه در مهار تروریسم". پژوهش حقوق کیفری، دوره هشتم.

- ✓ Arce M, Daniel G. Sandeler, Todd. (2005). "Counterterrorism: A Game-Theoretic Analysis", Journal of Conflict Resolution, Vol. 49 No. 2.
- ✓ Boyce, Madeline. (2015). "Book Note: Preventive Justice, by Andrew Ashworth & Lucia Zedner", Osgoode Hall Law Journal, Vol 52.
- ✓ Bronitt, Simon. (2008). Critical Perspectives on Terrorism Law Reform, Canberra, ACT, Australia, ANU Press.

-
- ✓ Bunn, M. Elaine. (2003). "Preemptive Action: When, How, and to What Effect?", INSTITUTE Strategic Forum, No. 200.
 - ✓ Donkin, Susan. (2011). the Evolution of Pre-emption in Anti-Terrorism Law, ARC Centre of Excellence in Policing and Security, Education and Law Griffith University.
 - ✓ Kegley, Jr, Charles W. Raymond, Gregory A. (2005). Preemptive War Does Not Reduce Terrorism, United States of America, Gale and Greenhaven Press.
 - ✓ Odhiambo, E.O.S. & Others. (2012). "Emptive and Preventive Incursion against Al, Shabaab In The Light Of International Law", Journal of Defense Resources Management, vol 3, issue 1 (4).
 - ✓ Qurashi, Fahid. (2018). The Prevent strategy and the UK war on terror, Palgrave Communications. www.nature.com/palcomms-https://www.nature.com.
 - ✓ Tulich, Tamara. (2012). "Prevention and Preemption in Australia's Domestic Antiterrorism Legislation", International journal for crime, justice and social democracy, IJCJ, 1 (1).